

Raadsvoorstel

Raadsvergadering: 10 december 2009 (UITERLIJK)

Agendapunt:

Bijlage nummer:

Portefeuillehouder: Rian van Dam, Simon Binnendijk

Stedelijke Ontwikkeling en Beheer

1^e reactie op voorontwerp rijksinpassingsplan gasopslag Bergermeer

Alkmaar, 3 november 2009

Inzake het project Bergermeer Gasopslag van TAQA hebben de colleges van Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer besloten gelijk en gezamenlijk op te trekken. De teksten voor de diverse besluiten worden in de verschillende gemeentes dan ook gelijklopend opgesteld. Onderstaand besluit + toelichting is geformuleerd volgens het Bergens format.

1. Waar gaat dit voorstel over?

Per 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening in werking getreden. Een onderdeel van deze Wet is het instrument van het rijksinpassingsplan en de rijkscoördinatieregeling. Op basis van artikel 141a van de Mijnbouwwet en artikel 39b van de Gaswet is de rijkscoördinatieregeling van toepassing op het project Bergermeer Gasopslag. In het kader van deze regelgeving heeft het ministerie van Economische Zaken op 16 oktober 2009 het voorontwerp-Rijksinpassingsplan naar de betrokken bevoegde gezagen gestuurd ten behoeve van het Bro overleg. De gemeenten hebben 7 weken gekregen voor het Bro overleg (einddatum 7 december 2009). In deze periode kan het college een schriftelijke reactie geven. De raden worden gehoord. Tussen de betrokken gemeenten is afgesproken gezamenlijk op te trekken, om een collectief standpunt vanuit de regio in te nemen en dit uit te dragen richting het ministerie van Economische Zaken. Op nuance niveau kunnen de individuele gemeenten naar eigen inzicht aanvullingen maken.

Het rijksinpassingsplan maakt de ruimtelijke inpassing van het project mogelijk. De ruimtelijke procedure volgt op de milieueffect-procedure die in het voorjaar van 2009 heeft gelopen.

Proces Bro-overleg

- 13 oktober 2009 Second opinion onderzoek MIT Boston m.b.t. aardbevingen
- 16 oktober 2009 voorontwerp Rijksinpassingsplan aan gemeenten ter beschikking gesteld t.b.v. Bro overleg
- 3 november 2009 besluit colleges gemeenten
- 5 november 2009 gemeente Alkmaar en Bergen gaan naar ministerie EZ
- 10 november 2009 Algemene Raadscommissie vergadering Bergen
- 18 november 2009 Informatiebijeenkomst ministerie van EZ gemeenteraad Alkmaar
- 24 november 2009 Raadsvergadering gemeente Bergen
- 26 november raadscommissievergadering gemeente Alkmaar
- november raadsvergaderingen Schermer en Heiloo
- november verzamelen reacties vanuit raden ten behoeve van input schriftelijke reactie colleges horen van de raden; nog geen datum bekend, waarschijnlijk schriftelijk
- 1 december definitieve reactie colleges in het kader van Bro overleg in de colleges
- schriftelijke reactie vanuit colleges ter kennisname aan te bieden aan de raden
- 7 december 2009 uiterlijke reactie schriftelijk Bro overleg colleges, na overleg met Ministerie EZ mag de reactie van de gemeenteraad van Alkmaar na vaststelling in de raadsvergadering van 10 december worden verstuurd (hamerstuk)

Om te komen tot een gedegen schriftelijke reactie vanuit de colleges ten behoeve van het Bro overleg, zijn eerst de voor de gemeenten cruciale punten van het voorontwerp-Rijksinpassingsplan

uitgewerkt ten behoeve van het horen van de raden (opgenomen onder punt 2 van dit voorstel). In de periode tot 7 december zal de schriftelijke reactie vanuit het college verder worden aangescherpt en eventueel aangevuld met zaken die vanuit de raden van de verschillende gemeenten naar voren komen.

De definitieve reactie vanuit de colleges zal ter kennisname worden aangeboden aan de raden en zal niet afwijken van het standpunt van de raad in deze.

2. Wat besluit de raad/wat krijgt de raad als hij "ja" zegt?

De raad heeft tot heden het standpunt ingenomen niet op voorhand tegen gasopslag te zijn. Belangrijke voorwaarden voor de raad zijn het milieu, veiligheid en het feit dat de rekening voor dit project niet in de regio terecht mag komen.

Locatiekeuze putten

In de gevoerde MER-procedure is uitvoerig stil gestaan bij de verschillende alternatieven voorhanden. Voor de puttenlocatie is naast de bestaande locatie op de Loterijlanden ook gekeken naar een alternatief aan de Groeneweg op het voormalige MOB-terrein vliegveld Bergen. Het MOB terrein wordt door het MER aangewezen als Meest Milieuvriendelijke Alternatief. De Commissie voor de MER zegt hierover: *“Anders dan in het oorspronkelijke MER, wordt in de aanvulling het alternatief MOB-Putten als meest milieuvriendelijk alternatief aangemerkt. Dit is relevante informatie voor de besluitvorming. De Commissie merkt op dat dit alternatief op onderdelen nog gunstiger scoort dan uit de aanvulling blijkt”*(1° toetsingsadvies Commissie voor de MER).

In het 2° advies zegt de Commissie in aanvulling op het 1° advies: *“De Commissie constateert dat zowel locatie als beoogde uitvoering van het alternatief ‘BGM voorkeur’ aanzienlijke milieueffecten met zich meebrengen. De Commissie adviseert bij de besluitvorming te motiveren hoe bij de locatiekeuze en de keuze voor uitvoeringsmaatregelen met deze informatie wordt omgegaan.”*

In het Rijksinpassingsplan wordt bevestigd dat het MOB-terrein in de MER- procedure het Meest Milieuvriendelijke Alternatief is. Toch kiest initiatiefnemer voor het voorkeursalternatief aan de Loterijlanden.

Hiervoor worden een aantal argumenten aangevoerd. De gemeenten hebben twijfels over de validiteit van deze argumenten:

- Uit boortechnische overwegingen moet een puttenlocatie zo recht mogelijk boven het reservoir liggen.
De Commissie voor de m.e.r. heeft in de richtlijnen voor het opstellen van een MER de volgende richtlijn gegeven voor het onderzoek van alternatieven voor de puttenlocatie:
Geef aan of er andere locaties voor de gasputten bestaan die uitvoerbaar (realistisch) zijn en die technische voordelen bieden boven de in de startnotitie genoemde puttenlocatie. Indien deze voorhanden zijn, werk dan op basis daarvan alternatieven uit, waarbij hetzelfde detailniveau dient te worden aangehouden.
Op basis van deze richtlijn zijn in het (uiteindelijke) MER drie door TAQA aangegeven varianten uitgewerkt. Deze drie varianten waren technisch mogelijk omdat deze zich in een bepaalde cirkel rond/boven het veld bevinden. Nu wordt gesteld dat de andere locaties vanwege boortechnische overwegingen niet mogelijk zijn. Dit is in strijd met de conclusies die getrokken kunnen worden uit het MER. Naar onze mening zijn in het MER de technisch haalbare oplossingen onderzocht. Onduidelijk is waarom de in het MER onderzochte alternatieven nu toch niet technisch haalbaar zouden zijn.
- MOB terrein ex aequo met BGM locatie Loterijlanden. In de argumentatie op bladzijde 25 wordt gesteld dat in de huidige situatie het MOB terrein ex aequo eindigt met het BGM terrein Loterijlanden. Deze situatie is tijdens de MER procedure niet als dusdanig onderzocht. In het oorspronkelijke MER is het MOB terrein inclusief gasbehandeling onderzocht, in de aanvulling is de vergelijking gedaan met een aan natuur teruggeven Loterijlanden en het MOB terrein. Hierbij kwam het MOB complex beduidend beter uit dan de Loterijlanden.

- De onderbouwing van de conclusie ex aequo is voor de gemeenten onduidelijk. Het terrein zal voor ten minste 50 jaar in gebruik worden genomen.
- Een puttenlocatie op het MOB-Bergen leidt tot geluidseffect op N2000 gebied Noord-Hollands Duinreservaat. De geluidsbelasting op het Noord-Hollands Duinreservaat zal echter minimaal zijn en zeker niet significant. Het geluidseffect zal vrijwel geheel wegvallen tegen reeds aanwezige geluidseffecten door o.a. verkeer in de binnenduinstrand. Dit in tegenstelling tot de effecten van situering van de boorlocatie Loterijlanden waar de effecten op de natuur, zoals aangetoond in de MER zeer groot zijn, met namen voor weidevogels.
 - Economische haalbaarheid van het project is in geen enkel document onderbouwd. Het is voor de gemeenten onduidelijk op welk moment de kosten voor het project dusdanig hoog worden dat het project niet rendabel is. Omdat de onderbouwing van dit argument ontbreekt is dit argument naar mening van de gemeenten niet valide om af te wijken van het MMA.

Samenvattend worden in de motivering om te kiezen voor het voorkeursalternatief en niet voor het, door initiatiefnemer bevestigde, MMA argumenten gebruikt die door het bevoegd gezag niet zijn te controleren. De argumenten zijn noch bevestigd noch ontkracht door de Commissie voor de MER. In de argumentatie wordt niet ingegaan op welke wijze de negatieve milieuaspecten door de initiatiefnemer zoveel mogelijk ongedaan zullen worden gemaakt. De gemeenten zijn dan ook van mening dat gebruikte argumentatie onvoldoende is om niet te kiezen voor het Meest Milieuvriendelijke Alternatief. De gemeenten beoordelen het voorontwerp rijksinpassingsplan op dit onderdeel als onvoldoende.

Second opinion onderzoek bevingen

In 1994 en 2001 zijn in de gemeenten aardbevingen te voelen geweest vanuit het gasveld Bergermeer. Vanwege maatschappelijke onrust heeft ons college bij de minister een second opinion onderzoek bedongen. Dit second opinion onderzoek is uitgevoerd door MIT te Boston. De uitkomsten van het second opinion onderzoek zijn meegenomen in het Rijksinpassingsplan.

In het Rijksinpassingsplan is opgenomen dat de gasopslag activiteiten niet zullen leiden tot ontoelaatbare effecten. Deze conclusie is gebaseerd op het geomechanische model zoals dat is gebruikt in het TNO rapport. Het MIT stelt hierover dat het model gebaseerd is op een groot aantal input parameters, die niet allemaal exact gespecificeerd kunnen worden. De in 2001 en 1994 opgetreden bevingen kunnen door het model niet worden verklaard. Derhalve is er een zekere mate van onzekerheden aan het model toe te schrijven. *MIT stelt dat het TNO rapport een aantal serieuze tekortkomingen heeft voor de voorspelling van de locatie en de grootte van potentiële aardbevingen.*

Het MIT stelt daarom ook dat een bevinggrootte van 2.4-2.7 gedurende injectie te restrictief is en een grotere beving niet valt uit te sluiten vanwege mogelijk vanaf 2001 opgebouwde spanningen in het veld.

Ook zegt het MIT rapport, dat omdat de injectie van het kussengas ervoor zal zorgen dat de druk in het veld sneller wordt opgebouwd dan dat er afgebouwd is tijdens de laatste productie jaren de kans op bevingen zeker in het eerste traject zal toenemen..

Het MIT rapport ondersteunt de conclusie van TNO niet dat het veld zich zal stabiliseren door het weer op druk te brengen. MIT stelt dat door het in korte tijd op druk brengen met kussengas tijdens dit proces het veld zou kunnen bewegen.

Voor het ministerie is het enige argument om een project op grond van seismische gevaren te kunnen afwijzen de maximale grootte van de beving. De maximale beving van 3.9 wordt door bewoners van Bergen e.o. niet ervaren als licht. De norm van 3,9 op de schaal van Richter wordt door Sodm en KNMI als een aanvaardbaar risico beschouwd. De kans op het geschieden van een aardbeving met deze magnitude is 1% (o.a. in brief van ministerie EZ aan raad Bergen oktober 2009). Voor de kustverdediging mag een calamiteit uitgaan van een kans op optreden van 1:10.000 (10⁻⁴). Voor de externe veiligheid geldt zelfs een kans voor het plaatsgebonden risico van ligt in principe op 10⁻⁶ per

jaar (is een kans van 1 op 1.000.000 per jaar). In veiligheidstermen is een kans van optreden van 10⁻² derhalve zeer groot.

Gezien de onzekerheden die de opslag van gas met zich meebrengt ten aanzien van de kans, de grootte en de frequentie van het optreden van bevingen vragen de colleges zich af of het Bergermeerveld nu daadwerkelijk geschikt is voor de opslag van gas.

BEVI inrichtingen

Voor mijnbouw inrichtingen is geen volledige rekenmethode beschreven. Om die reden heeft TAQA een rekenmethodiek toegepast die op het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) is gebaseerd. Echter, om een toekomstige saneringsverplichting te voorkomen is bedoelde methodiek 'conservatief' toegepast. Dat impliceert dat de resultaten (aanzienlijk) worden overschat. Enerzijds ontstaat hierdoor voor eenieder een verkeerd beeld van de toekomstige veiligheidssituatie op het onderhavige bedrijventerrein. Anderzijds wordt hierdoor ten onrechte (kostbare) ruimte geclaimd, die in een later stadium voor mogelijke uitbreidingen kan worden benut. Wat nog is toegestaan m.b.t. vestiging van bedrijven binnen de contouren is nog altijd niet duidelijk, in het Rip staat geschreven dat het Rijk ontheffingen mag verlenen voor vestiging van beperkt kwetsbare objecten binnen de 10⁻⁶ contour. Hoe dit in de praktijk uitwerkt is onduidelijk, hierover is geen overleg geweest met de gemeente Alkmaar.

Rekening bij de gemeenten

De gemeenten hebben ten alle tijden in het project Bergermeer gasopslag aangegeven niet negatief te staan tegenover gasopslag. Belangrijke randvoorwaarde is echter dat de betrokken gemeenten niet de rekening van het project gepresenteerd krijgen. Er zijn diverse overleggen geweest waarin dit heel expliciet aan de orde is geweest. Door de rijksoverheid / initiatiefnemer worden veel zaken eenzijdig belicht, argumentatie wordt met regelmaat aangepast en er bestaat discussie tussen de verschillende ministeries ten aanzien van de hantering van normeringen.

Er is vanuit de rijksoverheid tot heden nauwelijks tot geen handreiking en toenadering geweest. Het lijkt erop dat het project gasopslag Bergermeer koste wat kost moet worden gerealiseerd. De consequenties van het project worden afgewenteld op onze gemeenten, burgers en ondernemers. Compensatie van verliezen is geen onderwerp van overleg.

De geschetste financiële risico's bij afwijking van het uitvoeringsalternatief getuigen niet dat sprake is van een deugdelijke economische en financiële uitvoerbaarheid. Er is ook is tot op heden op geen enkele andere wijze inzicht gegeven in de financiële en economische haalbaarheid van het project en de afspraken die deze haalbaarheid en uitvoerbaarheid ondersteunen. Tenslotte ontbreekt draagvlak onder de bevolking en de lokale politiek om op deze wijze uitvoering te geven aan het project. De uitvoerbaarheid is dan ook op geen enkele wijze aangetoond.

Voorbeelden van onderwerpen waar geen duidelijkheid over ontstaat;

- Waarom het Bergermeer gasveld terwijl hier sprake is van één van de twee seismisch actieve velden? Het ministerie beperkt deze discussie door te stellen dat alleen naar de concessie van TAQA mag worden gekeken. Er moeten meer velden worden ingericht. Hiermee wordt voorbijgegaan aan de feitelijke geschiktheid van het veld voor het opslaan van gas in het licht van bevingen.
- Het ministerie, KNMI, Sodm en TAQA in overleg geweest met het MIT in Boston over de uitkomsten van het onderzoek, terwijl hiervoor geen rol is geweest voor de vragende partijen, zijnde Gasalarm 2 en de gemeenten.
- Welke argumenten zijn er om vestiging van nieuwe beperkt kwetsbare objecten toe te staan in een plaatsgebonden risicocontour? Volgens het ministerie van VROM kan er bijna niets. EZ deelt deze mening niet. Het uitbrengen van het voorontwerp-Rijksinpassingsplan doet vermoeden dat er overeenstemming is tussen de ministeries. De argumentatie is echter bij betrokken gemeenten niet bekend.
- In het Rijksinpassingsplan wordt geen gehoor gegeven aan de door de gemeenten ingediende zienswijzen in het kader van de MER-procedure. Onduidelijkheden en onvolledige informatie in het MER ontbreekt ook in het Rijksinpassingsplan. Gegeven adviezen zijn niet opgevolgd.

Op grond van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de algemene rechtsbeginselen van democratische besluitvorming dient bij een omvangrijk project als het onderhavig de nodige zorgvuldigheid te worden betracht ten aanzien van voorbereiding en besluitvorming en dient bovendien een zeer deugdelijke motivering voorhanden te zijn voor die keuzen die voor lokale bevolking en overheden verstrekkende gevolgen hebben.

Ondanks toezeggingen dat tijdens dit project grote zorgvuldigheid moet worden betracht vanwege de grote impact die dit project in de gemeenten heeft, zien gemeenten zich keer op keer geconfronteerd met een strak gehanteerde onrealistische planning, weinig en vrijblijvende compenserende en mitigerende maatregelen en eenzijdige interpretatie van gegevens. De geschetste financiële risico's bij afwijking van het uitvoeringsalternatief getuigen niet dat sprake is van een deugdelijke economische en financiële uitvoerbaarheid. De thans gevoerde procedures scheppen weinig vertrouwen en zet het maatschappelijke en politieke draagvlak voor dit project sterk onder druk.

3. *Waarom wordt dit onderwerp nu aan de raad voorgelegd?*

(meer dan één optie mogelijk)

- collegebevoegdheid
 - raadsbevoegdheid
 - opiniëren
 - kaderstellend
 - maatschappelijk urgent
 - budgetrecht
- anders nl. -

4. *Wie heeft er allemaal met de beslissing van de raad van doen?*

De gemeenten worden in het kader van het Bro-overleg bij het rijksinpassingsplan betrokken. De colleges mogen een schriftelijke reactie geven. De raden worden in dit kader gehoord.

Het project Bergermeer gasopslag zorgt binnen de gemeente voor maatschappelijke onrust, vanwege de kans op bevingen, de verstoring van de natuur en de geluidsoverlast tijdens de aanlegfase van de putten.

Het project heeft direct effect op de woon-werkbalans, de uitplaatsingsmogelijkheden van bedrijven en werkgelegenheidsdoelstellingen binnen deze regio.

Naast de gemeente zijn ook de gemeenten Alkmaar, Heiloo en Schermer betrokken. Als ook de Provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, en de Ministeries van Economische Zaken en VROM.

5. *Waaruit bestaan de andere mogelijkheden om het doel te bereiken?*

Het insteek van de gemeenten in het project Bergermeer gasopslag is op voorhand niet negatief. Echter er zijn een aantal randvoorwaarden waaraan het project zou moeten voldoen, zoals beschreven onder punt 2. Gezien de onzekerheden met betrekking tot het bevingengevaar is het überhaupt de vraag of de Bergermeer gasopslag gerealiseerd kan worden onder de door de gemeenten gestelde randvoorwaarden.

6. *Wanneer wordt de beslissing van de raad uitgevoerd, gerealiseerd en wanneer wordt de raad daarover gerapporteerd?*

Na besluit van de raad, zal de raad gehoord worden met betrekking tot het rijksinpassingsplan. De planning hiervan is in handen van het ministerie van EZ.

7. *Waarom moet de raad dit besluit met deze mogelijke oplossing nemen?*

In het kader van de procedure rond Bergermeer gasopslag worden de colleges gevraagd om een schriftelijke reactie. De raden worden gehoord. Ten behoeve van dit proces moet het standpunt van de gemeente worden bepaald.

Onder verwijzing naar het advies van de commissie Stedelijke Ontwikkeling en Beheer verzoeken wij u het besluit te nemen dat hierna in ontwerp volgt.

Burgemeester en wethouders van Alkmaar,

P.M. Bruinooge, burgemeester.

drs. J.C.M. Cox, secretaris.

Aan

De raad dezer gemeente.

Nr.

De raad van de gemeente Alkmaar;

gelet op het voorstel van burgemeester en wethouders, bijlage nr. ;

gelet op het advies van de commissie Stedelijke Ontwikkeling en Beheer;

B e s l u i t :

De raad besluit het standpunt van het college over te nemen en hiermee:

1. Het voorontwerp-rijksinpassingplan Bergermeer gasopslag als onvoldoende te kwalificeren op basis van:
 - a. De keuze van de puttenlocatie. Deze is in het rijksinpassingplan op de locatie van het voorkeursalternatief Loterijlanden gevallen en niet op het Meest Milieuvriendelijke Alternatief MOB-terrein Bergen. De hierbij gebruikte argumentatie om te kiezen voor de Loterijlanden is niet controleerbaar en ons inziens onjuist.
 - b. De onzekerheden die blijven bestaan over de kans op, de grootte en de frequentie van bevingen bij de in gebruik name van het veld voor opslag en winning van gas.
 - c. De onzekerheden over de beperkingen in exploitatiemogelijkheden op de Boekelermeer Zuid die de BEVI-regelgeving met zich meebrengt
 - d. Het niet meenemen van eerder ingebrachte argumentatie en standpunten in het kader van de MER-procedure, de externe veiligheidsdiscussie en het voorbehoud dat de rekening niet in de regio mag komen.
2. Vanuit zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid alle mogelijkheden te benutten om tegen het voorontwerp-rijksinpassingsplan in te gaan
3. Dit standpunt bij het ministerie van Economische zaken uit te dragen tijdens het horen

Alkmaar,

De raad voornoemd,

voorzitter,

griffier,